

Provinciale Staten
Van Limburg

Cluster	WL	Behandeld	M.A.H. Jacobs
Ons kenmerk	DOC-00334848	Telefoon	+31 6 15 96 65 55
Uw kenmerk	-	Maastricht	27 september 2022
Bijlage(n)	1	Verzonden	27 september 2022

Onderwerp

Mededeling portefeuillehouder en inzake afdoen toezegging 9128 Analyse collegeprogramma's

Geachte Staten,

In de vergadering van de Statencommissie Mobiliteit en Duurzaamheid d.d. 20 mei 2022 hebben wij u toegezegd een scan te maken van de nieuwe collegeprogramma's van Limburgse gemeenten in relatie tot de RES-biedingen en duurzaamheidsparagrafen, en u hierover te informeren na de zomer.

In bijlage 1 is de analyse van de collegeprogramma's 2022-2026 opgenomen. Dit betreft een inventarisatie van de letterlijke weergave van het thema energie binnen de collegeprogramma's van Limburgse gemeenten. Bij deze analyse is er een onderscheid gemaakt tussen de volgende thema's:

- Hernieuwbare energieopwekking
- Energiebesparing/verduurzaming vastgoed
- Energiearmoede
- Warmtetransitie

Het document bevat tevens een overzicht van de verantwoordelijke wethouders per gemeente, onderverdeeld over de RES-regio's Noord-Midden Limburg en Zuid-Limburg.

Wij vertrouwen erop dat wij met bovenstaande uiteenzetting uitvoering hebben gegeven aan de aan uw Staten gedane toezegging 9128.

Gedeputeerde Staten van Limburg
namens dezen,

M.W.A. van Gaans-Gijbels

Bijlage 1: Overzicht collegeprogramma's Limburgse gemeenten 2022-2026: Energie & Klimaat

Aanleiding

In de vergadering van de Statencommissie Mobiliteit en Duurzaamheid d.d. 20 mei 2022 hebben is toegezegd een scan te maken van de nieuwe collegeprogramma's van Limburgse gemeenten in relatie tot de RES-biedingen en duurzaamheidsparagrafen.

In dit document vindt u een analyse van de collegeprogramma's van Limburgse gemeenten tijdens de komende coalitieperiode (2022-2026) op het gebied van energie, in relatie tot de RES-biedingen en duurzaamheidsparagrafen. Hierbij is er onderscheid gemaakt tussen de thema's hernieuwbare energieopwekking, energiebesparing/verduurzaming vastgoed, energiearmoede en warmtetransitie welke met verschillende kleuren zijn aangegeven. Daarnaast vindt u een overzicht van de verantwoordelijke wethouders (inclusief politieke partij) per gemeente, onderverdeeld in de regio's Noord – Midden Limburg en Zuid-Limburg (overeenkomend met de RES-regio's).

Samenvatting en conclusie

Over het algemeen zien we dat er veel belang gehecht wordt aan de energietransitie binnen onze Limburgse gemeenten. Huidige thema's als de afhankelijkheid van Russisch gas, de stijgende energieprijzen en ook lokale natuurrampen zorgen ervoor dat de energietransitie een steeds dominantere rol krijgt binnen het voorgenomen beleid van de verschillende gemeenten voor de komende 4 jaren. We zien echter ook duidelijke verschillen in hoezeer er per gemeente ingezet wordt op duurzaamheid en bij welke maatregelen de voorkeur ligt. Dit valt terug te lezen in onderstaande analyse en wordt ook duidelijker aan de hand van de conclusies per thema;

- **Hernieuwbare energieopwekking:** vrijwel alle gemeenten willen zowel grootschalig als kleinschalig zon-op-dak stimuleren en realiseren. Voor het realiseren van grondgebonden zonneparken in het buitengebied zijn enkele gemeenten terughoudender, of sluiten het in zijn geheel zelfs uit (Roermond, Nederweert, Eijsden-Margraten). We zien echter ook een aantal gemeenten die juist voortvarend aan de slag willen gaan met het realiseren van hernieuwbare energieopwekking op land (bijv. Echt-Susteren, Roerdalen, Horst aan de Maas etc.). Veel gemeenten bevinden zich momenteel in de onderzoeksfase naar de haalbaarheid van grootschalige opwek tijdens de komende coalitieperiode, waarbij het algemene beeld ontstaat dat de meeste gemeenten open staan voor grootschalige opwek, mits zo min mogelijk gevolgen voor buitengebied/landschappelijke ontwikkelingen. Over het algemeen wordt er dan ook positief uitvoering gegeven aan de RES-biedingen.
- **Energiebesparing/Verduurzaming vastgoed:** Vrijwel alle gemeenten benoemen expliciet de inzet op energiebesparing. Verduurzaming van het vastgoed wordt binnen veel gemeenten genoemd als een belangrijke pijler voor de komende periode. De gemeenten kiezen hierbij veelal voor een informerende, voorlichtende rol. Een aantal van de gemeenten noemen hierbij (co-)financiering in de vorm van bijvoorbeeld een noodfonds als ondersteuning van haar burgers. Om het goede voorbeeld te geven zetten de meeste gemeenten in op verduurzaming van hun eigen organisatie in de komende jaren.
- **Energiearmoede;** Zeker in relatie tot de stijgende energieprijzen, is betaalbaarheid/energiearmoede een terugkerend thema in veel van de collegeprogramma's. Hierbij is (ondersteuning bij) isolatie van huizen van de desbetreffende doelgroep een veelgenoemde oplossing binnen de verschillende akkoorden. Ook het vrijmaken van (extra) financiële middelen is een oplossing die we veel terugzien als het gaat om het tegengaan van energiearmoede binnen de verschillende gemeenten. Op deze manier willen de diverse gemeenten *iedereen* de mogelijkheid bieden om mee te doen in de huidige energietransitie.
- **Warmtetransitie;** over het algemeen komt de warmtetransitie weinig expliciet terug in de verschillende collegeprogramma's. Zo benoemen 4 van de 15 gemeenten in de regio Noord-Midden Limburg een transitievisie warmte. In de regio Zuid zijn dit er 5 van de 16. Wanneer het onderwerp in de collegeprogramma's voor komt, betreft het meestal een verwijzing naar een transitievisie warmte die de gemeente apart heeft opgesteld. Veelal betreft dit voor de gemeenten een onderzoekende fase binnen de warmtetransitie, waarin gekeken gaat worden hoe wijken van warmte te voorzien in de toekomst, en hoe te gaan komen tot aardgasvrije wijken.

Overzicht Collegeprogramma's 2022-2026 | onderdeel Energie & Klimaat | Regio Noord- & Midden-Limburg

Legenda:

- Hernieuwbare energieopwekking Regionale Energiestrategieën
- Energiebesparing / verduurzaming vastgoed
- Energiearmoede
- Warmtetransitie
- Overig / algemeen

Gemeente	Collegeprogramma 2022-2026 onderdeel Energie & Klimaat
Mook & Middelaar	Gemeentelijk maatschappelijk vastgoed zoveel als mogelijk voorzien van zonnepanelen. Maak voor de energietransitie een planning tot 2030 zodat jaarlijks de doelstellingen geëvalueerd kunnen worden
Gennep	Met de voorgenomen deelname aan energielandgoed Wellsmeer, heeft Gennep in principe gekozen voor een grootschalige ontwikkeling buiten de gemeentegrenzen. In onze gemeente zelf willen we daarom inzetten op meer kleinschalige initiatieven voor de opwek van energie. We zien veel mogelijkheden voor zonnepanelen op daken van huizen en bedrijven. Daarnaast willen kijken of en hoe de mogelijkheden voor zonnepanelen op water, groen gas en nieuwe energiemogelijkheden in de gemeente Gennep toe te passen. Indien nodig zullen wij ons net als in het verleden verzetten tegen de komst van windmolens in het Reichswald, gezien de hoge natuurwaarde van dit gebied. Naast de opwek van energie, moeten én willen we ook aan de slag met energiebesparing. We willen daarbij zelf het goede voorbeeld geven. Bijvoorbeeld door gebruik te maken van duurzaam vervoer of het opnemen van duurzaamheid in ons aanbestedingsbeleid. We hopen echter ook op de medewerking van anderen (particulieren, ondernemers, corporaties). De bovengemeentelijke energievraagstukken behandelen we waar mogelijk en bij voorkeur in RES-verband (regionale energiestrategie).
Bergen	Energie en duurzaamheid Wij gaan verder met het uitvoeren van VerduurSamen2030. Dit betekent energie besparen en het duurzaam opwekken van energie met behulp van zon en wind. Het Energielandgoed Wells Meer speelt hierin een belangrijke rol, net als zonnepanelen op daken en overkappingen. Zoals vastgelegd in de beleidsnotitie energie uit zon en wind, is er om landschappelijke redenen buiten het Energielandgoed geen ruimte voor windturbines en verlenen wij geen vergunning voor het realiseren van zonneweides. We zetten hiermee het tot 2023 vastgestelde beleid voor zon en wind voort.

	Wij stimuleren dat huishoudens maatregelen treffen om energie te besparen. We stellen hiervoor financiële middelen beschikbaar, vooruitlopend op de opbrengsten van het Energielandgoed Wells Meer. Wij overwegen deze middelen volgens een gestaffeld systeem te verstrekken. Energie die wordt opgewekt op het Energielandgoed Wells Meer leent zich niet alleen voor levering van stroom aan het elektriciteitsnet, maar ook voor het in dit gebied produceren van waterstof. Deze waterstof kan bijdragen aan het verduurzamen van het aan Wells Meer grenzende (glas)tuinbouwgebied Tuindorp. Wij gaan, in overleg met inwoners en bedrijven, een visie opstellen voor dit gebied. Veel openbare verlichting is al vervangen door ledlampen. Wij stellen als doen 100 procent led in de openbare ruimte in 2025. Op de plekken waar dat niet noodzakelijk is, brandt deze verlichting niet de hele nacht. Wij zetten dit beleid voort.
Venray	Speerpunt Duurzaamheid De afgelopen jaren is er via het omgevingsprogramma 'Venray Vergroent' een stevige basis gelegd. Wij bouwen hierop verder. 'Venray Vergroent' is het programma waarmee we als gemeente Venray invulling geven aan de opgaven op het gebied van energietransitie, klimaatadaptatie en circulaire economie. Als het gaat om duurzaamheid zijn we in afwachting van meer duidelijkheid vanuit het Rijk over de uitvoering van het Klimaatakkoord en het landelijk coalitieakkoord waarin een bedrag van 35 miljard is opgenomen voor een klimaat- en transitiefonds. Vele doelen van 'Venray Vergroent' kunnen we alleen behalen met de inzet van onze inwoners, ondernemers en organisaties. In goede verbinding staan met de samenleving en het voeren van 'het goede gesprek' wordt steeds belangrijker. 'Venray Vergroent' gaat ons allemaal aan en daarom komen onderdelen ook terug bij andere programma's, zoals woningbouw en woonomgeving, landelijk gebied, mobiliteit en economie. Bij de herijking van de Energiestrategie en het mede op basis daarvan opstellen van het nieuwe Kader Opwekking Duurzame Energie (KODE) vinden wij het volgende belangrijk: • We moeten inzetten op energiebesparing. Energie die we niet verbruiken hoeven we namelijk ook niet op te wekken. • We gebruiken de zonneladder' als leidraad. Wij zetten dus in eerste instantie in op het maximaliseren van het opwekken van zonne-energie via zonnepanelen op bijvoorbeeld daken, gevels, reststroken, parkeerplaatsen. • Onderzoek de mogelijkheden voor: 1. Alternatieve vormen van energieopwekking en -opslag. 2. Het (stimuleren van) gebruik van duurzame energiebronnen. 3. Het stimuleren dat grote, niet stabiele, opwekkers van duurzame energie (zon en/of wind), tijdens overschotperiodes energie opslaan om te gebruiken tijdens tekortperiodes. Om daarmee plek op het net te creëren voor kleine opwekkers van duurzame energie. • Onderzoeken hoe we onze doelstellingen kunnen bereiken via grootschalige energielandschappen op regionale schaal. • Laat bij de opwekking van duurzame energie de omgeving mee profiteren. Dit is een manier om de betrokkenheid met inwoners te vergroten. • Blijf investeren in duurzame mobiliteit
Horst a/d Maas	We zetten concrete stappen richting grootschalige energieopwekking, maar in balans met ons landschap en met aandacht voor de gezondheid van omwonenden. Zonnevelden en windmolens plaatsen we in samenspraak met de omgeving en in samenwerking met de lokale energicoöperatie, waarbij het algemeen belang doorslaggevend is. Ook ondersteunen we initiatieven van bijvoorbeeld de energicoöperatie en inwoners. Opbrengsten komen, in maatschappelijke zin ten goede van inwoners en omgeving. Verduurzamen doen we dus samen. We willen het verduurzamen van bestaande woningen toegankelijker maken. Daken en ander dubbel ruimtegebruik willen we maximaal benutten voor energieopwekking. Hiertoe ontwikkelen we kaders en instrumenten. We enthousiasmeren en ondersteunen inwoners en ondernemers op allerlei manieren om werk te maken van duurzaamheid. We maken de toegang tot informatie en financieringsmogelijkheden duidelijker en eenvoudiger.

	Ook bedrijven motiveren we om minder energie te verbruiken. We stellen kaders, werken met financiële prikkels, bouwen aan bewustwording en kiezen voor een benadering waarin we de ondernemers aanspreken op hun eigen maatschappelijke verantwoordelijkheid. Tegelijkertijd houden we effectief toezicht op naleving en de effecten hiervan. Daar waar afwegingsruimte is, werken we alleen mee aan uitbreiding van bedrijven als dit past binnen de energieambities zoals ze zijn vastgesteld door de Raad. Het voorkomen van energiearmoede is een aandachtspunt, zeker in het licht van de stijgende energieprijzen. We zien nog veel kansen voor verduurzaming, vooral in slecht geïsoleerde huizen. Als we inwoners kunnen bewegen om hun woning te verduurzamen, heeft dit een grote, positieve impact op hun besteedbaar inkomen.
Venlo	Zon en wind In het Meelderbroek zijn we bezig om de kansen voor duurzame opwek (met name door zon en wind) in beeld te brengen. Ook kijken we hoe we de beschikbare daken nog beter kunnen benutten voor het opwekken van zonne-energie. Met daarbij uiteraard de kanttekening dat de (tijdige) beschikbaarheid van zonnepanelen en de capaciteit van het elektriciteitsnet een rol spelen. Verduurzaming vastgoed We zijn al druk bezig met de verduurzaming van ons maatschappelijk vastgoed (voornamelijk sport- en gemeenschapsaccommodaties), maar gezien de enorm gestegen energieprijzen moeten we hier gaan versnellen. Veel verenigingen en andere gebruikers van de accommodaties kunnen de energierekening niet meer betalen. Daarom stellen we in aanvulling op de vastgestelde 'routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed' extra maatregelen voor. Zo gaan we een fonds instellen voor de co-financiering van investeringen voor verduurzaming door verenigingen. De verenigingen kunnen dit dan over een bepaalde periode terugbetalen vanuit de besparing op hun energierekening. We zullen nog nader kijken naar de mate waarin verenigingen het volledige bedrag moeten terugbetalen, dat is een bestuurlijke keuze. We onderzoeken of en hoe verenigingen en soortgelijke organisaties door creatieve vormen van beheer, onderhoud en samenwerking hun vastgoed sneller kunnen verduurzamen. En ook ons eigen vastgoed wordt versneld verduurzaamd. Daarbij ligt de nadruk op energiebesparende maatregelen. Ook hierbij hanteren we de Venlose aanpak waarbij we Nieuwe Energie koppelen aan Nieuwe Natuur en Nieuw Gebruik. Daarom stellen we in aanvulling op de vastgestelde 'routekaart verduurzaming maatschappelijk vastgoed' extra maatregelen voor. Hierbij kan gedacht worden aan een revolverend fonds van € 5 miljoen. Hiermee kunnen maatregelen worden uitgevoerd met een aantoonbaar terugverdieneffect zoals isolatiemaatregelen of zonnepanelen. Aquathermie en no-regret maatregelen In onze Transitievisie Warmte staat per wijk op welke wijze we nu denken dat de wijk in de toekomst van warmte kan worden voorzien. In de pilot 'Hagerhof-Oost' zetten we bijvoorbeeld in op aquathermie als bron voor warmte en als schoon alternatief voor gas. Dit is technisch, financieel en organisatorisch een ingewikkelde klus waarbij we ook moeilijke keuzes zullen moeten maken, bijvoorbeeld over de rol van de gemeente in een toekomstig warmtenet. Willen we daar een rol in spelen, en zo ja, welke? Ook versnellen we het onderzoek naar de kansen, mogelijkheden en risico's van een gemeentelijk energiebedrijf. Daarnaast werken we samen met bewoners en de woningcorporaties aan maatregelen die nu moeten worden genomen om in de toekomst naar een andere warmtebron over te kunnen stappen. Dat noemen we no-regret maatregelen. En isoleren levert, zeker gelet op de huidige energieprijzen, direct al (financieel) voordeel op. Het Rijk ondersteunt daarin met een Nationaal Isolatieprogramma.

Peel & Maas	Duurzaam in onze energievoorziening Uit het Verdrag van Parijs volgt dat gemeenten uiterlijk in 2050 klimaatneutraal moeten zijn. Deze ambitie onderschrijven wij van harte. Oplossingen voor klimaatverandering moeten vooral door de samenleving worden vormgegeven. Hierbij plaatsen we energiebesparing voorop. Ook duurzaam bouwen en renoveren, duurzaam inkopen, verminderen en hergebruik van afval, circulaire economie, duurzame mobiliteit en duurzame opwekking van energie zorgen er voor dat onze energievoorziening toekomstbestendig is. Duurzaamheidsmaatregelen voor particulieren en ondernemers moedigen we meer en actiever aan. We hebben oog voor en faciliteren nieuwe vormen van collectieven die gericht zijn op een duurzame ontwikkeling, zoals bijvoorbeeld de Coöperatie Duurzame Energie Grashoek. We maken ruimte voor de energietransitie en koersen op een realistische implementatie. We geven mede vanuit dat perspectief bezien uitvoering aan de raadsbesluiten die zijn genomen over de Duurzaamheidsagenda en de Regionale Energie Strategie (RES). Met het Windpark Egchelse Heide en met de twee toegekende zonneparken leveren we al een stevige bijdrage aan deze transitie. We zijn ons ervan bewust dat deze in belangrijke mate de inrichting en het aanzicht van onze gemeente gaan bepalen. Daarom vinden we het van belang dat de vorm hiervan passend is binnen onze gemeente en aansluit bij onze landschappelijke kwaliteiten. Ook bij volgende versies van de RES zijn voor ons minimaal 50% lokaal eigenaarschap, een goede dialoog met de omgeving en het mee laten tellen van energieopwekking door particulieren, bij bedrijven of op maatschappelijk vastgoed van groot belang. Vanuit het besef dat energie die we besparen niet opgewekt hoeft te worden, zetten we met betrokkenen, zoals woningcorporaties en duurzaamheidscollectieven, in op energiebesparing. Om inwoners en ondernemers te informeren over de wijze waarop zij zelf hun bijdrage kunnen leveren aan een duurzamer Peel en Maas, investeren we in informatievoorziening hierover. We hebben aandacht voor de sociale impact van de energietransitie en zijn ons er van bewust dat de kosten voor energie een steeds groter aandeel betreft van onze woonlasten. We vinden het hierbij van groot belang om te voorkomen dat er inwoners van Peel en Maas in energiearmoede vervallen en ze de energierekening niet meer kunnen betalen. Ten aanzien van het verdere vervolg van de zogenaamde Transitievisie Warmte vinden we het van belang om hierover het gesprek met inwoners te verdiepen. Wij realiseren ons dat dit voor iedere kern en iedere wijk andere vraagstukken en oplossingsrichtingen met zich meebrengt. Door dit in de wijk of kern te bekijken met de mensen die hier wonen kunnen we tot een passende invulling voor elke situatie komen. In het ene geval zal dat een collectieve wijkinstallatie kunnen zijn, en in een andere situatie bijvoorbeeld de collectieve inkoop van individuele warmtepompen. Hierbij zien we uit naar de ervaringen die we gaan opdoen bij de proeftuin Ecovat/WarmteKoude Panningen.
Leudal	De noodzaak van de energietransitie wordt meer dan ooit gevoeld. Als gemeente nemen we een actieve rol in. De ambitie is een energieneutrale gemeente in 2030. We nemen een voorbeeldrol op het gebied van duurzaamheid in en zoeken samen met onze inwoners manieren om daar invulling aan te geven. Waar mogelijk maken we combinaties met andere beleidsvelden. Denk aan energiearmoede, waarvan we het bestrijden de komende tijd hoge prioriteit geven. We zijn overtuigd van een energietransitie die voor iedereen meerwaarde kan creëren. Duurzaamheid zit in ons DNA en dus ook in het beheer van de openbare ruimte en het gemeentelijk vastgoed. We zetten fors in op het verduurzamen van het eigen vastgoed. Energiecoöperaties nodigen we uit om op gemeentelijke daken zon op dak te ontwikkelen. Voor nieuwbouw geldt dat duurzaamheid de norm is. In de prestatie afspraken met

	woningcorporaties krijgt duurzaamheid een plaats. Waar nodig helpen we maatschappelijke organisaties met het realiseren van hun eigen duurzaamheidopgave. Naast informeren en faciliteren brengen we organisaties met elkaar in contact als een collectieve aanpak kan helpen (beschikbaar stellen dak via lease etc.) ·We faciliteren kleinschalige energieopwekking in de bebouwde omgeving (daken, carports etc.). Grondgebonden opwek van hernieuwbare energie moet passen binnen de kernkwaliteiten van het landschap, heeft een meerwaarde voor de omgeving en wordt door de directe omgeving gedragen. ·Daar waar de gemeente een actieve eigen positie kan innemen, gebeurt dat ook. We onderzoeken de mogelijkheden van een eigen energiebedrijf. ·Duurzame vervoersmiddelen worden gestimuleerd door het aanbrengen van laadinfrastructuur voor zowel particulieren als ondernemers. ·Innovatieve bedrijven worden gestimuleerd, als zij de ketens verkorten, afval reduceren, natuur inclusief werken of energieproductie bevorderen (denk aan het hergebruiken van bermmaaisel als bodemverbeteraar).
Nederweert	We streven ernaar dat iedere woning zijn eigen energie kan opwekken. We staan aan het begin van de energietransitie. Deze periode zetten we in op haalbare en betaalbare oplossingen zoals energiebesparing, zon op dak en alternatieven voor aardgas. Energie en duurzaamheid passen we op lokale schaal toe door nadruk te leggen op besparing door onze inwoners en ondernemers. Ook onze corporaties moet hierbij een belangrijke rol vervullen. Inwoners proactief adviseren over, en waar nodig ondersteunen bij, de mogelijkheden van energiebesparing en kleinschalige energieopwekking. We zetten collectieve inkoop in als het gaat om de aanschaf van energieopwekkende en energiebesparende middelen door inwoners. Stimuleren van energieopwekking door zonnepanelen op bestaande daken. Geen ruimte bieden voor nieuwe grootschalige initiatieven voor energie-opwekking via zonneweides en windmolens.
Weert	De wereld staat aan de vooravond van een energietransitie. De huidige energievoorziening, gebaseerd op fossiele energiebronnen, moet transformeren naar een klimaat neutrale energievoorziening. Met de Weerter Routekaart Energietransitie ligt er een stevige ambitie. De routekaart houdt rekening met de impact op sociale, ruimtelijke en economische thema's. We volgen de ontwikkelingen op het gebied van duurzame energieopwekking en onderzoeken de mogelijkheden voor Weert om gebieden energieneutraal in te richten. We anticiperen op nieuwe ontwikkelingen die haalbaar en realistisch zijn en maken daarbij optimaal gebruik van bestaande en toekomstige subsidie- en stimuleringsregelingen van rijk en provincie. Hier ligt ook een kans voor de innovatieve maakindustrie die Weert rijk is. Via de Warm Wonen winkel maken we inwoners bewust van de maatregelen die zij zelf kunnen nemen om bij te dragen aan een beter klimaat. Met zonne-energie zetten we bij voorkeur in op zonnepanelen op dak en zo min mogelijk opofferen van agrarische gronden. We zetten in op energiebesparing. Hoogste prioriteit is het zo goed mogelijk isoleren van alle woningen in Weert. We hebben daarbij aandacht voor de mensen die dit niet op eigen kracht kunnen. Isolatie vermindert de behoefte aan energie en is nu de meest effectieve maatregel.

	Zelf geven we het goede voorbeeld door een plan van aanpak op te stellen voor de verduurzaming van het gemeentelijk vastgoed (duurzaam meerjarenonderhoudsplan) op basis van de Routekaart Energietransitie en middelen vrij te maken voor deze investeringen (meerjareninvesteringsplan). Ook wordt het meerjarenonderhoudsplan aangepast, zodat de verduurzaamde gebouwen onderhouden kunnen worden.
Beesel	Als gemeenten geven we uitvoering aan de klimaatopgaven van het Rijk zoals energiebesparing, hernieuwbare opwekking, warmtetransitie, klimaatadaptatie en biodiversiteit. Hiervoor is regionale en grensoverschrijdende samenwerking onontbeerlijk. Het is duidelijk dat dit lange termijn opgaven zijn We onderzoeken de haalbaarheid voor grootschalige opwek in onze gemeente. De verduurzaming van onze accommodaties nemen we mee in onze reguliere onderhoudsplanning We bouwen voort op twee pilots in Beesel, namelijk de integrale gebiedsverkenning 't Brook (brede aanpak vanuit ruimte) en het circulair ambachtscentrum. Samen met lokale en regionale partners leren we van de resultaten en zetten die om in succesvolle businesscases.
Roermond	De gemeentelijke organisatie is in 2030 duurzaam, energiezuinig en klimaatneutraal. Roermond haalt deze doelstelling in 2050. Nieuwe woningen en nieuw te ontwikkelen gebieden voldoen aan de eisen van deze tijd op het vlak van duurzaamheid en energiebesparing en dragen bij aan klimaatadaptatie. Ook voor bestaande woningen ligt er op die gebieden een uitdaging. Wij willen inwoners stimuleren en faciliteren om maatregelen te treffen, waarbij laagdrempeligheid, betaalbaarheid en vooral goede informatie essentieel is. Wij gaan aan de slag om dat te realiseren. Met woningcorporaties gaan we in overleg over de mogelijkheden om hun woningbezit op korte termijn aan te passen en hierover maken we afspraken. Het schaarse groen en landbouwareaal willen wij niet belasten met zonneweides en/of windturbines. Energieopwekking zou niet op agrarische gronden moeten plaatsvinden zolang er in stedelijk gebied voldoende alternatieve mogelijkheden voorhanden zijn, bijvoorbeeld op gebouwen of bedrijventerreinen.
Maasgouw	De opgaven voor de energietransitie zijn gericht op de doelen voor CO2 reductie in het Klimaatakkoord. Om deze doelen te kunnen bereiken moet worden samengewerkt door overheden, bedrijven en instellingen. Daarom werkt de gemeente samen met partners aan de uitvoering van de Regionale Energie Strategie voor de regio Noord- en Midden-Limburg die door de gemeenteraden is vastgesteld. Bij de warmtetransitie is het streven om het gebruik van aardgas (en daarmee CO2 uitstoot) van woningen en gebouwen terug te dringen. In de Transitievisie Warmte die door de raad is vastgesteld wordt beschreven welke rol de gemeente daarbij kan spelen. Deze visie gaan we in de komende jaren uitvoeren

	De gemeente stelt iedere twee jaar een Lokaal Actieplan Energie op dat aangeeft met welke acties invulling wordt gegeven aan de gemeentelijke rol binnen de energietransitie. Ook de uitvoering van de transitievisie warmte vormt onderdeel van dit actieplan. De Clauscentrale heeft een belangrijke (inter)nationale functie binnen de energievoorziening en de energietransitie. In samenspraak tussen RWE, provincie en gemeente wordt een visie opgesteld voor de toekomstige ontwikkeling van de Clauscentrale waarbij ook de bewoners in de omgeving worden betrokken. De gevolgen voor de kwaliteit van de leefomgeving vormen bij het opstellen van deze visie een belangrijk aandachtspunt. Daar waar nodig werken we het omgevingsbeleid verder uit, bijvoorbeeld door het opstellen van een beleidsvisie voor wind- en zonneparken.
Roerdalen	De duurzaamheidsopgave raakt iedere inwoner en ondernemer. Ook de gemeente zelf neemt verantwoordelijkheid, bijvoorbeeld voor het eigen vastgoed en door te investeren in zonnevelden en windmolens. Wij zetten vol in op de energietransitie om klimaatverandering tegen te gaan. Daarbij richten we ons op de nieuwste ambities van het Rijk om CO2-uitstoot nog verder te verminderen dan tot nu toe is vastgelegd in de RES en ons eigen beleid. De komende jaren zullen vooral zon- en windparken bijdragen aan een duurzame energievoorziening. We willen dat de opbrengst hiervan zoveel mogelijk ten goede komt van de gemeente, onze inwoners en lokale ondernemers. We geven zelf het goede voorbeeld. We investeren in duurzame energieopwekking en energiebesparing. Dat doen we zowel in onze gebouwen als in de openbare ruimte. Door zelf te investeren in de aanleg van zonnevelden en windmolens zorgen we bovendien voor nieuwe inkomstenbronnen. Iedere inwoner moet mee kunnen doen. Veel inwoners zijn zelf in staat te investeren in duurzame energie. We willen ervoor zorgen dat ook inwoners die zelf geen financiële mogelijkheden hebben actief mee kunnen doen in de energietransitie. Dat doen we met advies en financiële ondersteuning. Daarvoor benutten we ook de landelijke fondsen voor bijvoorbeeld warmte en isolatie.
Echt-Susteren	Als Cittaslow-gemeente willen wij verder bevorderen en investeren om duurzamer te gaan leven. Als gemeente hebben we daarin een voorbeeldfunctie. Wat gaan we daarvoor doen? - In 2022 zal een nieuwe Energievisie 2022-2026 worden opgesteld met als centrale doelstelling een energie neutrale gemeente in 2040 met als belangrijkste punten in deze energievisie: • Realisatie van de vijf door de raad goedgekeurde zonneparken; • Onderzoek naar de realisatie van een windturbinepark waarbij de ontwikkeling, uitvoering en exploitatie door de gemeente ter hand wordt genomen; • Duurzame bedrijventerreinen;

	• Zon op dak voor de nieuwe bedrijfsgebouwen; • Verdere verduurzaming van gemeentelijke gebouwen; • Professionaliseren van de Energie Coöperatie. - Innovatieve ideeën rond duurzaamheid worden voortvarend opgepakt. Hierbij kan onder meer worden gedacht aan opslag van duurzaam opgewekte energie. - In regionaal verband geven wij mede invulling aan de landelijke energiedoelstellingen welke voortvloeien uit de Regionale Energie Strategie. - Met betrekking tot warmtetransitie geven wij invulling aan het uitvoeringsprogramma Transitie Visie Warmte zoals vastgesteld door de gemeenteraad. De verschillende stakeholders, inwoners en de raad zullen hierin worden betrokken. - De komende jaren zullen wij jaarlijks middelen van het Rijk ontvangen om de landelijke klimaatdoelstellingen te bevorderen. Ons streven is om een deel van deze middelen in te zetten als cofinanciering voor lokale duurzaamheidsinvesteringen.
--	---

Overzicht Collegeprogramma's 2022-2026 | onderdeel Energie & Klimaat | Regio Zuid-Limburg

Gemeente	Collegeprogramma 2022-2026 onderdeel Energie & Klimaat
Sittard-Geleen	Ook zetten we in op een andere energieopwekking en energiebesparing. Hoe we dit doen, is nog niet bepaald. Waar we het wel over eens zijn is dat vergroening op meerdere fronten onze focus heeft. Dit levert meteen een bijdrage aan een hogere gezondheid, een beter woonklimaat en grotere toeristische aantrekkingskracht. Wat vinden we belangrijk? Voor het bereiken van klimaatdoelstellingen vinden we energiebesparing belangrijk. Daarnaast is duurzame energieopwekking onontbeerlijk. We ondersteunen en stimuleren inwoners, bedrijven en instellingen bij het verduurzamen van hun buitenruimte en gebouwen. We maken hierbij duidelijke keuzes waarmee het duurzame energie opwekken mogelijk is en waar dit mogelijk is. Profijt voor onze inwoners staat hierbij voorop. De gemeente geeft het goede voorbeeld door eigen gebouwen energieneutraal en klimaat-adaptief te maken. Ook realiseert de gemeente meer ecologisch onderhoud van de openbare ruimte en werkt ze aan duurzaam verkeer en vervoer.
Stein	Zo wordt de komende periode versneld gewerkt aan het realiseren van geschikte woningen voor zowel starters, jongeren als ouderen. Daarnaast willen de partijen een energiebesparingsfonds oprichten als aanvulling op het al bestaande gemeentelijke zonnepanelenproject waar inwoners, ook de inwoners met een smalle beurs, een beroep op kunnen doen om hun woning te verduurzamen. Als gemeente moeten we een actieve rol spelen om instanties zoals energiebedrijven, woningcorporaties, banken en de Belastingdienst hun verantwoordelijkheid te laten nemen om problematische schulden vroegtijdig te signaleren en de schuldhulpverlening in te schakelen. Vroegsignalering moet daarbij leiden tot vroegtijdig acteren waarbij onze inzet is om samen met ketenpartners te zorgen dat schulden minimaal blijven en de problematiek vroegtijdig wordt aangepakt. Onze beleidsregels zullen in dit kader opnieuw tegen het licht worden gehouden Binnen onze mooie gemeente willen we ons graag richten op verdere verduurzaming, ook met het oog op de toekomst. Deze verduurzaming moet betaalbaar zijn voor zowel gezinnen als ook ondernemers en toekomstbestendig zijn. Onderzoek naar alternatieve energie- en warmtebronnen kunnen daar een mogelijke ondersteuning van zijn De afgelopen jaren zijn concrete projecten aangezet maar om de klimaatdoelstellingen te halen, zullen we moeten intensiveren. Dat doen we op basis van een gedegen evaluatie van het Klimaat- en Energiebeleidsplan.

	Stein behoort ten aanzien van de opwek van duurzame energie op daken tot een van de best presterende gemeenten in Limburg. We blijven het opwekken van energie op daken dan ook stimuleren en willen het zonnepanelenproject van de gemeente voortzetten nadat uit een evaluatie een evidente behoefte blijkt van dit project. Wij vinden dat er een gemeentelijk energiebesparingsproject, in dezelfde lijn als ons gemeentelijke zonnepanelenproject, moet komen. Onderdeel van dit energiebesparingsproject zal onder andere een gemeentelijk isolatieproject zijn waarbij inwoners worden ontzorgd en verleid. Zodoende krijgt iedere inwoner de mogelijkheid om zijn woning duurzaam te isoleren en zijn steentje bij te dragen aan een duurzamer Stein. Wij vinden dat de inwoners van Stein de vrijheid moeten krijgen in de keuze voor het verwarmen van de woning. Het warmtenet, warmtepomp in combinatie met een Hr-ketel zijn mogelijk opties. De betaalbaarheid van een collectief warmtenet dient via een businesscase te worden uitgezocht Ook onze bedrijven zullen worden gefaciliteerd en gestimuleerd om te verduurzamen Om de hogere ambitie ten aanzien van duurzaamheid te kunnen waarmaken, zullen daarvoor ook de nodige ambtelijke capaciteit en uitvoeringsmiddelen voor beschikbaar worden gesteld. Bij het zoeken naar ruimte voor duurzame energieopwekking zijn de ogen vaak op landbouwgrond gericht. We zijn vooralsnog terughoudend met duurzaamheidsprojecten die een claim leggen op vruchtbare landbouwgrond en stimuleren de opwek van energie op daken. We vragen daarbij aandacht voor ontwikkelingen in naburige gemeenten die de waarden in het buitengebied kunnen aantasten. Ongewenste ontwikkelingen moeten waar nodig juridisch worden aangepakt.
Beek	De opgave: De komende jaren moeten we vormgeven aan de energietransitie. Daarbij dienen zich grote vraagstukken aan over de haalbaarheid (technisch en ruimtelijk gezien) en betaalbaarheid (voor grote groepen van de bevolking alsook bedrijven) van deze transitie. In Beek geven we de energietransitie vorm door een evenwichtige maatschappelijke verdeling. Doelen: - We zetten in op maximale opwekking van zonne-energie op daken: we willen dat in 2026 het aantal Beekse daken waarop zonnepanelen liggen is verdubbeld. We zorgen er samen voor dat in 2026 dertig procent van alle koopwoningen minimaal energielabel A heeft. - Alle Beekenaren moeten mee kunnen doen aan de verduurzaming van hun woning.

	- Stilstand is achteruitgang, we willen concrete stappen zetten om huizen te isoleren en energieopwekking te verduurzamen. In 2024 is er een besluit genomen over het al dan niet realiseren van het Groene Net in onze gemeente.
Beekdaelen	Door de huidige maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de energietransitie en de implementatie van de Omgevingswet, verandert er veel in het dagelijkse leven van inwoners. Dit leidt tot een grotere behoefte bij inwoners om invloed uit te oefenen op de democratische besluitvorming. De gemeente vindt het belangrijk om bewoners te betrekken bij de voorbereiding en uitvoering van gemeentelijke plannen. Daarnaast staat de gemeente open voor initiatieven uit de samenleving. Om de spelregels vast te leggen maakt de gemeente samen met belanghebbenden een participatieverordening. Ook zijn wij ons bewust van onze eigen verantwoordelijkheid om mee te werken aan de Global Goals. Samen met inwoners, ondernemers, maatschappelijke instellingen, regionale en landelijke partners werken we in Beekdaelen aan de internationale en nationale duurzaamheidsdoelstellingen (Global Goals). We geven daarbij zelf het goede voorbeeld en vervullen een innovatieve en vooruitstrevende rol in de regio op het gebied van energietransitie, circulaire economie en klimaatadaptatie. Energietransitie Er ligt een grote opgave op het gebied van de energietransitie. We hebben de ambitie om als Beekdaelen in 2040 per saldo energieneutraal te zijn, waarbij in 2030 een vermindering van 55% CO2 uitstoot ten opzichte van het ijk jaar 1990 de doelstelling is. Dit betekent dat wij als gemeenschap en gemeente een extra inspanning moeten doen om deze ambities te halen. Dit kan echter niet los worden gezien van de economische ontwikkelingen, die het gevolg zijn van corona en de veranderende internationale veiligheidssituatie. Dit trekt een wissel op de investeringsmogelijkheden van inwoners én verenigingen. Alleen samen kunnen we de noodzakelijke energie ontwikkelen om de ambities waar te maken. Naast de regionale samenwerking op dit vlak investeren we ook in het betrekken van de gemeenschap bij de verduurzaming van Beekdaelen vanuit het principe "Wat we lokaal kunnen, doen we ook lokaal". Hiermee vergroten we de regie en autonomie van Beekdaelen. Naast voor het opwekken van duurzame energie zijn de gemeenten sinds kort ook verantwoordelijk voor de warmtetransitie. De warmtetransitie is een complexe opgave die veel van ons vergt. Inmiddels hebben wij de visie warmtetransitie vastgesteld om zo de komende decennia gebieden van het aardgas af te halen en de CO2-uitstoot te verminderen. We streven naar een zodanige informatievoorziening dat inwoners snel kunnen zien wat de mogelijkheden en maatregelen zijn voor hun wijk, voor hun straat en uiteindelijk voor hun huis. We laten zien hoe energie bespaard kan worden, bv. door goede isolatie. In onze aanpak geven we voorrang aan activiteiten die we samen met inwoners en bedrijven kunnen uitvoeren -we noemen als voorbeeld de ontwikkelingen van een zonnepanelenveld inzake het project Groeve Bruls- en aan projecten waarbij het gemeentelijke beleid een hefboom kan zijn voor particuliere initiatieven.

	We kiezen vooralsnog niet voor het plaatsen van windmolens. Wat energieopwekking betreft volgen we de provinciale zonneladder. We zetten in op stimuleringsmaatregelen om verbruik van energie te verminderen om mede daardoor grote velden zonnepanelen -zoveel mogelijk- te voorkomen. We pakken activiteiten rondom bewustwording aan. Ook met organisaties die kunnen bijdragen aan een duurzaamheidsaanpak van grotere aantallen woningen (bijvoorbeeld woningcorporaties, energiecoöperaties en Vve's) werken we graag samen. Rondom ons beleid op het gebied van energie, klimaat, groen en duurzaamheid stellen wij een platform in, waarin we het overleg met de samenwerkingsorganisaties bundelen. In het kader van duurzaamheid verzoeken wij het college om een aantal initiatieven met hoge impact uit te voeren, die lokaal een verschil kunnen maken. Wij verzoeken het college een plan op te stellen hoe onze inwoners en wij als gemeente kunnen werken aan duurzaamheid. Inzake locaties voor het opwekken van energie volgen we de zonneladder. Wij verwachten over de aanpak van duurzaamheid in het eerste kwartaal van 2023 een terugkoppeling. Tevens verwachten wij voor het verduurzamen van alle maatschappelijke gebouwen -die daarvoor geschikt zijn- een raadsvoorstel in de tweede helft van 2023. Wij willen inzetten op minder energiegebruik in Beekdaelen. We verzoeken het college de woonwijzerwinkel en het belang van isolatie breed onder de aandacht te brengen en meer in te zetten op energiecoaches. We stellen hiervoor 200.000 euro ter beschikking. We verwachten de eerste helft van 2023 hierover een raadsvoorstel. We verzoeken het college voor de zomer van 2023 een totaalplan voor te bereiden gericht op het streven om in 2040 energieneutraal te zijn als Beekdaelen.
Meerssen	Het verminderen van energieverbruik door betere isolatie en tegelijkertijd het vergroten van het gebruik van duurzame energie door inwoners en bedrijven zijn belangrijke speerpunten. De gemeente geeft hierbij het goede voorbeeld door de eigen gebouwen te verduurzamen. De Stichting Duurzaam Meerssen is een partner in het bevorderen van duurzaamheid in onze gemeente. Wij willen deze samenwerking sterker verankeren waarbij het vigerende convenant handvatten kan bieden. Wij gaan experimenteren met een fysiek inlooppunt waar informatie wordt verstrekt over het brede spectrum van duurzaamheid. Daarnaast willen wij de toegankelijkheid en helderheid van de huidige bestaande financiële regelingen met betrekking tot het isoleren van panden, de aanleg van zonnedaken, de installatie van warmtepompen, e.d. verbeteren. Wij gaan afspraken maken met woningcorporaties, projectontwikkelaars en andere initiatiefnemers om bij nieuwbouw of renovatie te kiezen voor duurzame en energiebesparende investeringen.

	- Een bijzonder aspect is energiearmoede. Door de enorm stijgende energiekosten geraken steeds meer mensen in een financieel nijpende situatie. Wij willen in samenwerking met Stichting Duurzaam Meerssen en Wonen Meerssen bij deze mensen een gratis energiescan laten uitvoeren en vervolgens bezien hoe hun woningen energiezuiniger kunnen worden gemaakt.
Maastricht	Klimaat en energie zijn ook komende periode majeure thema's, vanwege het belang van de gezondheid en het leefklimaat van onze inwoners en bezoekers en op het vol vertrouwen kunnen doorgeven van onze stad aan volgende generaties. De Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties (ook wel Global Goals genoemd) worden daarbij steeds herkenbaar - der en meetbaarder in het gemeentelijk beleid geïntegreerd. Ambities - In navolging van de regionale energiestrategie inzetten op het verhogen van duurzame energieproductie, zoveel mogelijk via multifunctioneel ruimtegebruik, waarbij de vertaling in het centrum stedelijk gebied extra zorgvuldigheid vereist vanwege beperkingen in ruimte en multifunctioneel gebruik. - Koers houden bij het verduurzamen van de gemeentelijke organisatie door stapsgewijs het wagenpark en de gemeentelijke gebouwen verder energieneutraal te maken richting het einddoel van 2030. - Verduurzaming nieuwbouwprojecten. Dat doen we bij 'eigen' projecten maar dat nemen we ook op in prestatieafspraken met de woningcorporaties. - Ook stimuleren we particuliere woningeigenaren tot verduurzaming en bouwen we actief aan allianties om hen hierbij te ondersteunen, bijvoorbeeld het Rijksprogramma isolatie. Bijzondere aandacht verdienen hier - bij (on)mogelijkheden rondom monumentale panden - We zetten in op de mogelijkheden van groene waterstof en zoeken hierin naar samenwerking. - Verdere uitbouw van P&R-locaties aan de randen van de stad, waar mogelijk in slimme combinaties met andere ruimteclaims zoals zonneweides.
Eijsden-Margraten	Opgaven: - Opstellen RES 2.0, vaststellen in raad juni 2023 - Opstellen en uitvoeren uitvoeringsprogramma Transitievisie Warmte - Uitrollen elektrische laadinfrastructuur door Vattenfall - Ontwikkelen dekkend netwerk oplaadpunten e-bikes - Verduurzamen gemeentelijk vastgoed - Behandeling van aanvragen voor duurzaamheidsleningen - Uitvoeren projecten zoals Zorgeloos Zonnepanelen, PlusjeHuis, Aardgasvrijchecker en Dubbel Duurzaam Aanbevelingen: - Duurzaamheid & Klimaatverandering als prioritair thema continueren. Duidelijk richting geven aan de lokale ambities en op basis van concrete doelstellingen deze uitwerken. Hierbij middelen en capaciteit (nu 1,5 fte) adequaat in evenwicht brengen en doelstellingen monitoren

	- Inzetten op bewustwording, informatie en participatie - Inzetten op beperken CO2-uitstoot en klimaatadaptief inrichten van de openbare ruimte (water meer bergen en infiltreren, minder verhardten, meer vergroenen) - Volgen ontwikkelingen rond groene energie (groengas). Dit biedt kansen voor de landbouw/ agrarische sector Ontwikkelingen en lokaal beleid: - In 2030 moet via Regionale Energiestrategieën (RES) landelijk de CO2-uitstoot met behulp van wind en zon de helft lager zijn dan in 1990. Eijsden-Margraten wil geen grootschalige zonne- of windenergie in het buitengebied en zet in op isoleren en zonne-energie op daken. - In 2050 is landelijk het doel om volledig aardgasvrij te verwarmen. De mogelijkheden voor warmtenetten in Eijsden-Margraten zijn nagenoeg nihil. De gemeente zet daarom in op isoleren, full elektrische warmtepompen of hybride oplossingen - De spelregels voor het verstrekken van duurzaamheidsleningen zijn vastgelegd in de Verordening Duurzaamheidslening.
Valkenburg a/d Geul	Valkenburg aan de Geul is een groene, gezonde en leefbare gemeente. Dat willen we behouden, voor alle bewoners en voor de volgende generaties. Daarom geven we prioriteit aan het uitvoeren van de wettelijke taak op het gebied van duurzaamheid. Het gedegen en volledig uitvoeren van deze wettelijke taak vraagt veel inzet en middelen van onze gemeente. Waar nodig zullen we deze uiteraard vrijmaken. Ook zijn we van mening dat de gemeente een voorbeeldfunctie heeft op het gebied van duurzaamheid. De volgende interventies dragen hieraan bij: - Meer mogelijkheden voor het opladen van elektrische voertuigen - Verdere verduurzaming gemeentelijk wagenpark;
Gulpen-Wittern	Wij handhaven het huidige beleid om geen windmolens te plaatsen en geen zonneweides in het landschap te realiseren, zoals vastgelegd in de klimaatvisie. Het Heuvelland is een bijzonder deel van Nederland waarvoor veel toeristen naar Zuid-Limburg komen. Dit kwetsbare, unieke landschap moet bewaard blijven. Andere delen van (Zuid-)Limburg en Nederland dienen deels de opgaven van energietransitie over te nemen. We blijven inzetten op zonne-energie op (grote) daken. Daar liggen nog voldoende mogelijkheden en uitdagingen. Dit willen wij stimuleren, onder andere via energiecoöperaties dan wel collectiviteit <i>Betaalbare maatregelen voor de woningvoorraad</i> We stimuleren zo veel en zo snel mogelijk verduurzamen van de huidige woningvoorraad door middel van extra isolatie, zonnepanelen of bijvoorbeeld (hybride) warmtepompen. Er zijn oplossingen voorhanden voor elke woning in onze gemeente. Dit doen we door te informeren, stimuleren, ondersteunen en krachten te bundelen. In de praktijk is het ondanks de subsidiemogelijkheden niet voor iedereen betaalbaar, met name voor de lagere inkomens.

	In de uitvoering van de Transitievisie Warmte willen we dan ook in het bijzonder inzetten op deze doelgroep. Aan de uitvoering van zowel energie- en warmtetransitie verbinden wij de voorwaarde dat de rijksoverheid hiervoor de benodigde financiën beschikbaar stelt. Dit kan en mag niet ten koste gaan van de lokale financiële middelen van de gemeente Gulpen-Wittem.
Vaals	Energietransitie: De energietransitie betreft een forse maatschappelijke opgave, met grote impact voor onze inwoners en mogelijk ook voor de fysieke ruimte. Wij zullen goede afwegingen moeten maken hoe we met de nieuwe claims op de openbare ruimte omgaan in verhouding tot bestaande functies. We kijken kritisch naar 'grote volume oplossingen' en hebben speciale aandacht voor de opgaven in bestaande wijken en omgevingen en kansen bij nieuwbouw. Voor ons geldt dat beoogde veranderingen in ieder geval toepasbaar en betaalbaar moeten zijn. Het inzetten op grootschalige duurzame opwek kan fysiek gefaciliteerd worden door de gemeente, maar moet gerealiseerd en gefinancierd worden door marktpartijen. Onze inzet is gericht op voordelen voor alle inwoners, niet slechts voor een beperkte doelgroep. Wij willen dergelijke transformaties vormgeven in verbinding met inwoners, ondernemers en betrokken partners. Want maatschappelijk draagvlak is cruciaal voor deze grote opgave. We realiseren ons terdege dat met name onze inwoners geconfronteerd worden met de gevolgen. De noodzakelijke investeringen in (particulier) eigendom zijn fors en energiearmoede is helaas duidelijk merkbaar. Inwoners die nauwelijks investeringscapaciteit hebben om te verduurzamen en daardoor steeds meer huishoudgeld kwijt zijn aan de stijgende energielasten. Dat moet voorkomen worden. De meest adequate agenda om de financiële gevolgen voor onze inwoners enigszins binnen de perken te houden bevat een massale inzet op energiebesparing, met name door isolatieprogramma's en gedragsverandering. Onze inwoners moeten de vrije keuze behouden bij om wel of niet deel te nemen aan energievoöperaties.
Simpelveld	De duurzaamheidsopgaven raken iedereen. Als gemeentelijke overheid dragen we verantwoordelijkheid voor volgende generaties. Wij nemen dus passende maatregelen voor onze gemeentelijke eigendommen en werken daarbij regionaal samen. We werken door aan de energietransitie, stimuleren het opwekken van duurzame energie en zijn verantwoordelijk voor de warmtetransitie. Dit is een veel vergende en complexe opgave, te meer omdat gemeentelijke organisaties nog niet toegerust zijn op dit dossier. Het 'van het gas af' maken van woningen komt niet alleen voor rekening van burgers, ook de Rijksoverheid dient substantiële subsidies beschikbaar te stellen. De circulaire economie en de klimaatadaptatie willen we in samenwerking met onze regionale partners gaan invullen. Specifieke beleidsaccenten: - Actieve ambtelijke en bestuurlijke samenwerking in Parkstad Limburg doorontwikkeling van PALET, duurzame energie, de WoonWijzerWinkel, etc. - We realiseren een financiële reserve duurzaamheid.

	- Grootschalige opwekking van duurzame energie realiseren we samen met partners in evenredige verdeling van 'lusten en lasten' waarbij de lusten voor het merendeel toekomen aan de directe omgeving.
Voerendaal	Iedereen die in de gemeente Voerendaal woont, moet kunnen deelnemen in de samenleving in de volle breedte. Als inwoners hierin belemmerd worden, door te weinig financiële middelen, is maatwerk het uitgangspunt. We gaan na op welke wijze de gemeente kan bijdragen om inwoners zo veel als mogelijk mee te laten doen, mede gezien de verwachting van een toename in de vraag gezien hoge inflatie en energieprijzen stijging. Om hierop te anticiperen nemen we voorbereidende maatregelen, zoals het verkennen van de mogelijkheden om een laagdrempelig noodfonds in te stellen. Duurzaamheid en circulariteit Waar hebben we het over? De toekomstbestendigheid van onze aarde staat onder druk, mede doordat er in het verleden onvoldoende ingegrepen is in het verbruik van grondstoffen en het ecosysteem uit balans is gebracht. De strijd tegen klimaatverandering en in het verlengde daarvan de noodzakelijke energietransitie komen maar langzaam op gang. Op allerlei niveaus maakt men zich zorgen en worden er doelen gesteld maar er wordt nog weinig tot uitvoering gebracht. Naast de al jarenlang ingezette klimaatdoelstellingen, is de afgelopen periode vooral ook de betaalbaarheid van energie een sterke factor in de noodzaak om in te zetten op duurzaamheid. Binnen deze realiteit dragen wij als Voerendaal ons steentje bij aan het oppakken van deze opgaven; weliswaar naar vermogen, naar redelijkheid en met oog voor ons unieke landschap. In de volle reikwijdte van het thema Duurzaamheid zetten we integraal in op de maatschappelijke uitdagingen op het gebied van energieverbruik/ -opwekking, hergebruik van grondstoffen en alle andere aspecten die daarmee samenhangen. Het thema is regionaal belegd voor de beleidskant (PALET; Parkstad Limburg Energie Transitie), lokaal voeren we (pilot-) projecten uit die bijdragen aan het doel van Voerendaal energieneutraal in 2040. Een van de opties om dit doel te bereiken, wordt ingevuld via de Regionale Energie Strategie (RES) waarin wij inzetten op een bijdrage van 0,034 TWh voor 2030. Hoewel we onderkennen dat door netwerkcongestie en stikstofproblematiek de uitdagingen niet kleiner zijn geworden, werken we binnen onze mogelijkheden aan de transitie naar een duurzame toekomst; we volgen de landelijke trends en ontwikkelingen op de voet en nemen onze maatschappelijke partners en inwoners zo veel als mogelijk mee. We vinden het daarbij belangrijk om te blijven werken aan lokaal draagvlak en lokale verdienmodellen. Daarnaast zetten we in op het op regionale schaal verkennen van alternatieve oplossingen in relatie tot de netwerkcongestie om de energietransitie voort te kunnen zetten. Onze lokale initiatieven op het gebied van onder meer de energieopwekking, transitievisie warmte, stimuleringsregeling zon op grote daken, verduurzaming gemeentelijk vastgoed, realisatie van zonneweides (met bijbehorend beoordelingskader) en bewustwording bij gebruikers (bijvoorbeeld door het duurzaamheidsfestival en de WoonWijzerWinkel) zetten we voort.

	Daarnaast willen we verkennen wat de mogelijkheden zijn om een lokaal sociaal energiebedrijf op te zetten om hiermee in te zetten op de betaalbaarheid van energie voor onze inwoners. Met onze duurzaamheidspartners, waaronder de woningstichtingen en de lokale energiecoöperatie intensiveren we de samenwerking voor de verduurzaming en via aanpakken rond burgerparticipatie betrekken we ook onze inwoners en belanghebbenden hierbij. Wat willen we bereiken? - Voerendaal energieneutraal in 2040 in relatie tot regionale en landelijke opgave - Bewustzijn en draagvlak/participatie bij inwoners, ondernemers en vereniging over noodzaak en gedrag i.r.t. verduurzaming en circulariteit. - Betaalbare energievoorziening voor onze inwoners (realiteitsgehalte)
Heerlen	Zo is energiearmoede een toenemend probleem. Steeds meer Heerlenaren kunnen hun energierekening niet meer betalen. Dat vraagt om actie op een schaal die we misschien niet gewend zijn maar die wel nodig is. Het grootschalig verduurzamen van woningen om daarmee de energierekening omlaag brengen, te beginnen met de vele corporatiewoningen, moet de komende jaren echt gaan gebeuren. Ook moet Heerlen volop aan de slag met vergroening, klimaatadaptie, circulariteit en duurzame manieren om woningen en bedrijven van energie te voorzien. Daarin gaan we onze verantwoordelijkheid nemen. Wonen Naast een matige woonkwaliteit leidt dit tot veel te hoge energielasten en energiearmoede. Dat geldt in het bijzonder voor onze stad waar relatief veel sociale huurwoningen zijn die er vaak slecht aan toe zijn. De energiearmoede concentreert zich juist op deze plekken. Armoedebestrijding Duurzamere woningen zijn een belangrijk middel in de strijd tegen deze energiearmoede. In afwachting van een grootschalige verduurzaming is financiële ondersteuning nu nodig. Dat moet op de eerste plaats gebeuren door het rijk, maar ook door de gemeente wanneer maatwerk nodig is. Duurzaamheid, milieu en afval Steeds meer mensen kunnen de energierekening niet betalen als gevolg van stijgende energieprijzen. Bovendien kunnen veel mensen weinig doen aan energiebesparing omdat hun woningen slecht geïsoleerd en weinig duurzaam zijn. Dit vraagt om actie en onorthodoxe maatregelen. De klimaatcrisis vormt een grote bedreiging voor het leven van mens, dier en natuur en vraagt ook in Heerlen om actie. Opgaven zoals klimaatadaptatie, energietransitie en circulariteit moeten daarin centraal staan. We pakken die handschoen op en beschouwen verduurzaming als een van de pilaren van ons gemeentelijk beleid de komende jaren.

	Binnen de energietransitie hebben we te maken met twee belangrijke en al vastgestelde doelen nl. 'energieneutraal zijn in 2040' en daarnaast '55% minder CO2 in 2030 ten opzichte van 1990'. We staan achter deze doelen. We proberen dat op twee manieren voor elkaar te krijgen. Op de eerste plaats door het opwekken van duurzame energie. Op de tweede plaats door energie te besparen. Hiervoor beschikken we over twee beleidsstukken. Op Parkstadniveau de Parkstad Limburg EnergieTransitie (PALET) en de Regionale Energie Strategie Zuid-Limburg (RESZL). Het verduurzamen van woningen (vooral huurwoningen) waar de achterstanden het grootst zijn is onze hoogste prioriteit met het oog op het bestrijden van energiearmoede én het realiseren van duurzaamheidsdoelstellingen. Dat doen we enerzijds door samen met alle woningcorporaties een plan te gaan maken en jaarlijks de voortgang te monitoren en anderzijds door zelf, als gemeente, alle middelen die we hebben in te zetten. Wat gaan we daarvoor doen: - Als nieuwe coalitie stellen we een nieuw doel: alle gemeentelijke gebouwen zijn in 2030 energieneutraal. We willen daarbij een voorbeeld zijn voor de hele stad. Maar alleen redden we het niet. - We gaan een onderzoek doen naar de mogelijkheden en wenselijkheid van een lokaal/regionaal sociaal energiebedrijf. - We ondersteunen initiatiefnemers bij (grootschalige) opwekking van duurzame energie met oog voor intensief ruimtegebruik en we stimuleren slimme energienetwerken waarbij huishoudens overvloedige duurzame energie onderling kunnen delen/uitwisselen. - We gaan onderzoeken hoe we opbrengend vermogen kunnen genereren uit de energietransitie. - We hebben oog voor het energieopwekkend vermogen bij de aanleg van parkeerterreinen.
Brunssum	Duurzaamheid We werken samen aan maatregelen in het kader van klimaatadaptie, energietransitie en circulaire economie, met als inzet dat het beleid 'betaalbaar en haalbaar' moet zijn voor burgers en ondernemers. Opgaven en ambities Duurzaamheid is een breed begrip. De gemeente heeft de afgelopen jaren steeds meer taken en verantwoordelijkheden op dit gebied erbij gekregen. We werken veelal in regionaal verband samen aan maatregelen in het kader van klimaatadaptie, energietransitie en circulaire economie. We continueren de aanpak 'aardgasvrije wijken' en sluiten in dit kader aan bij het ingezette proces naar wijkgerichte dienstverlening. Het beleid moet 'betaalbaar en haalbaar' zijn voor de burger en lokale ondernemers stimuleren om stappen te zetten naar een duurzame onderneming. De verduurzaming zorgt voor een vernieuwd economisch perspectief in Brunssum en de regio Parkstad. 'Groen doen is moeilijk als je rood staat'. Daarom zijn we voorstander van het oprichten van een lokaal en/of regionaal energiebedrijf, om de duurzaam opgewekte energie aan de eigen burgers te leveren, zonder tussenkomst van de markt. We stellen ons op het standpunt dat onze burgers financieel voordeel

	moeten krijgen van het toekomstig duurzaamheidsbeleid zonder dat dit afbreuk doet aan de stabiele financiële begroting van onze gemeente. Samen met de VNG maken we ons sterk dat het Rijk boter bij de vis levert en voldoende middelen beschikbaar stelt. Energiearmoede ontstaat door snel stijgende energieprijzen, een slecht energielabel van de woning, en een gebrek aan financiële middelen van de bewoners. Brunssum staat met 1.360 huishoudens in de top 20 van de gemeenten met de meeste energiearmoede. Met een Actieprogramma Energiearmoede, dat we richten op fysieke ingrepen en energiebesparing, willen we zorgen voor structurele in plaats van incidentele oplossingen voor de toenemende problematiek. In samenwerking met huiseigenaren en woningcorporaties willen we toewerken naar een isolatie- en verduurzamingsprogramma voor koop- en huurwoningen, ook gericht op het beschermd dorps- en stadsgezicht. Bij de uitvoering van dit programma geldt het principe dat de slechtste woningen (afhankelijk van het energielabel) het eerste worden aangepakt. Verder geldt bij de uitvoering van het actieprogramma het uitgangspunt dat bewoners met een laag inkomen meer ondersteuning krijgen dan bewoners met een hoger inkomen. Een nog op te richten energieteam kan hulp bieden. Het Actieprogramma Energiearmoede gaan we met voorrang opstellen. Tenslotte zijn we voornemens om de verduurzamingsleningen (afvoer hemelwater, groene daken en eventueel nieuwe maatregelen) voort te zetten c.q. te verhogen, en aan te sluiten bij Operatie Steenbreek. We onderzoeken of duurzaamheidsmaatregelen als windenergie, zonnepanelen en andere innovaties (b.v. waterstof) op de Oostflank mogelijk zijn. Uiteraard geeft de gemeente Brunssum in dit alles het goede voorbeeld door bijvoorbeeld in 2026 al het gemeentelijk vastgoed (voor zover technisch mogelijk) te voorzien van tenminste zonnepanelen en het gemeentelijk wagenpark te elektrificeren. Wat gaan we doen? - Stimuleren van het oprichten van een lokaal/regionaal energiebedrijf, zonder tussenkomst van de markt, met oog voor windenergie, zonnepanelen en andere innovaties - Met voorrang opstellen van een (lokaal) Actieprogramma Energiearmoede - Verhogen verduurzamingsleningen en aansluiten bij Operatie Steenbreek - Investeren in eigen duurzaamheidsmaatregelen zodat we als gemeente het goede voorbeeld geven - Onderzoeken welke (innovatieve) duurzaamheidsmaatregelen op de Oostflank mogelijk zijn.
Landgraaf	Energietransitie en klimaatadaptatie aanpakken, omdat het goed is voor het leefklimaat en de beurs Landgraaf neemt verantwoordelijkheid voor haar aandeel in het Klimaatakkoord

Als we over de energietransitie praten, praten we ook over de sociale en ruimtelijke effecten. Daarmee raakt deze opgave zo ongeveer alles waarmee we ons bezig houden. Het daadwerkelijk oppakken van de opgaven bedient meerdere doelen op kortere en langere termijn. Denk aan het minder afhankelijk maken van energieleveranties uit het buitenland, **het tegengaan van energiearmoede**, het verbeteren van een gezonder leefklimaat en een klimaatadaptieve openbare ruimte, waarbij wateroverlast zo veel als mogelijk wordt voorkomen.

Van Klimaatakkoord via de Regionale Energie Strategie (RES) naar lokale vertaling

Landgraaf heeft de voorbije jaren flinke stappen gezet met het zonnepanelenproject. Hierdoor kunnen huishoudens al goedkoper en duurzamer energie opwekken. De komende jaren is hierin nog meer resultaat te behalen. Het opwekken van duurzame energie via zonnepanelen bij particuliere woningeigenaren en individuele huurders telt echter niet mee in de opgave die we moeten vervullen in het kader van het landelijke klimaatakkoord waar we uitvoering aan moeten geven.

Iedere Nederlandse gemeente heeft in het kader van het landelijke RES-programma een bod neergelegd om invulling te geven aan de opgave in het Klimaatakkoord. Het Landgraafse bod aan duurzame energieopwekking tussen nu en 2030, dat door gemeenteraad in de RES 1.0 is vastgesteld, in dit kader is berekend op 96.000.000 kWh (=0,096 TWh). Hierbij geldt de volgende onderverdeling:

- Grootschalig zon op dak: (>285m² (=RES kengetal) 18.000.000 kWh (18,75%)
- Zon op land: 58.000.000 kWh (60,42%)
- Extra zon door afwijzing Windenergie: 20.000.000 kWh (20,83%)
- Totaal bod: 96.000.000 kWh (100,00%)

Naast het opwekken van duurzame energie wordt de energiebalans ook beïnvloed door de vraag naar energie. Het verduurzamen van gemeentelijk vastgoed en het stimuleren van woningcorporaties, particuliere woningeigenaren en andere vastgoedbezitters blijft een belangrijk doel. Het draagt echter niet bij aan de opgave voor het opwekken van duurzame energie.

Met het Zonnepark Abdissenbosch wekken we per jaar 12.000.000 kWh op. Tot nu toe is dat de enige grootschalige opweklocatie van zon op land in Landgraaf. Het in ontwikkeling zijnde zonne-parkeer-dak bij Park Strijthagen is nog niet meegenomen in de berekeningen. Het maakt wel duidelijk dat we meteen 1/8 van de opgave kunnen realiseren op deze manier.

Het ruimtelijke beslag is bij windturbines verhoudingsgewijs kleiner, maar we zullen de eerdere uitspraak van de gemeenteraad om af te zien van windturbines respecteren. Daarbij sluiten we nu niet uit dat we hierover in de toekomst nog eens de dialoog moeten voeren als we kijken naar de totale opgave tot 2030.

We begrijpen dat dit vraagstuk maatschappelijk allerlei reacties oproept. Werken aan bewustwording, wat de klimaatopgave behelst en draagvlak hiervoor creëren, is essentieel. Het college stelt hiervoor een door de raad vast te stellen afwegingskader op.

Zonne-energie op daken opwekken verder stimuleren

De potentie van daken (meetellend vanaf 285m² voor de energieopgave in het Klimaatakkoord) willen we zo optimaal mogelijk benutten. Landelijk wordt een ervaringscijfer gehanteerd van 30% van alle daken dat geschikt is voor het opwekken van zonne-energie. In Landgraaf hebben we met een totaal dakoppervlak van 66 ha, dan zo'n 20 ha die in potentie realistisch is. Dit staat bij benadering gelijk aan 20.000.000 kWh. Het streven moet zijn om de daken vol te leggen waar dat kan en ook bedrijven stimuleren om hieraan mee te doen. Het college van B&W moet een faciliterende rol bieden aan eigenaren om ze te informeren en te koppelen aan subsidiemogelijkheden (SDE) of leenfaciliteiten bij fondsen die hierin kunnen voorzien.

Met alleen het gebruik van daken gaan we er echter niet komen

Wanneer we de bestaande 12 miljoen kWh van het zonnepark Abdissenbosch en zo'n 5,4 miljoen kWh via zonne-energie op grotere daken salderen met de totale opgave van 96 miljoen kWh, resteert er nog een forse opgave van ca. 78,6 miljoen kWh. Dat betekent dat er in ruimtelijke zin naar plekken gezocht moet worden waar de opwek van (zonne-)energie mogelijk is. We verwachten van het college van B&W nog in 2022 een plan om nieuwe mogelijkheden te onderzoeken. We verwachten een stappenplan waarin diverse zaken zoals draagvlak, profijtbeginnel en ruimtelijke inpassing een plek krijgen. Hierna zal het college van B&W de gemeenteraad een voorstel voorleggen. Als gemeenteraad moeten we het college van B&W de ruimte bieden initiatieven eerst volledig in beeld te brengen, alvorens we hierover een standpunt innemen.

Onze concrete ambitie voor deze bestuursperiode

Onze ambitie is om van de resterende 78,6 miljoen kWh minimaal 1/3 in de periode 2022-2026 te realiseren. De resterende 2/3 die overblijft, moet dan in de periode 2026-2030 worden gerealiseerd. We verwachten dat dit realistisch is, omdat we rekening houden met technologische ontwikkelingen. Tegelijkertijd moeten we in de komende periode wel al plannen voorbereiden voor de periode 2026-2030. We verwachten van het college van B&W dat de opgave, ambitie en mogelijkheden met elkaar in verband worden gebracht.

Warmtevisie

De gemeenteraad heeft eind 2021 een Transitievisie Warmte 1.0 vastgesteld. Momenteel wordt bekeken welke warmtebron voor welke woning geschikt is. Dit moet inzicht bieden welke wijken zich op welke manier tot een aardgasvrije wijk kunnen ontwikkelen. De doelstelling om tot 2030 20% minder gas door alle inwoners te laten verbruiken ondersteunen we volledig. We verwachten dat het college van B&W initiatieven ondersteunt die leiden tot minder gasverbruik enerzijds en betere isolatie van woningen anderzijds.

Inwoners moeten mee kunnen profiteren van de opwekking van duurzame energie in hun eigen omgeving

	We verwachten van het college een haalbaarheidsstudie naar mogelijkheden om inwoners mee te laten profiteren van duurzame energieopwekking, bijvoorbeeld door middel van een energiecoöperatie. We denken dat hiermee namelijk draagvlak en financiële positie van onze inwoners positief beïnvloed worden We realiseren ons dat er middelen nodig zijn voor deze opgaven. In Landgraaf beschikken we over een transformatiefonds. Tevens worden er vanuit het Rijk middelen beschikbaar gesteld voor wonen, energietransitie en energiearmoede. Ook de Provincie Limburg is actief op deze programma's (zoals Kwaliteit Limburgse Centra). Mocht het nodig zijn om incidenteel extra middelen vanuit Landgraaf vrij te maken voor het matchen van middelen van andere overheden, dan moet het college van B&W die mogelijkheden pakken en actief werken aan voorstellen die zij de raad kan voorleggen
Kerkrade	De ontwikkelingen in het oosten van Europa versterken de noodzaak om snel en zoveel als mogelijk werk te maken van de energietransitie en –opgave. Wij zijn voorstander van het zoveel mogelijk overstappen van fossiele energiebronnen naar een mix van nieuwe energiebronnen. Een van die nieuwe energiebronnen is windenergie. Uitsluitend als 95% tot 100% van de direct omwonenden hiermee instemmen zullen windmolens worden geplaatst. De energietransitie heeft niet alleen te maken met technische aspecten en realisatietermijnen. Een belangrijk aandachtspunt bij verduurzaming is ook de betaalbaarheid voor inwoners van te treffen voorzieningen. Naar analogie van het zonnepanentraject zullen de mogelijkheden voor ondersteuning worden onderzocht van deze sociale component energietransitie. De coalitie zal versterkt inzetten op het stimuleren van burgers voor het treffen van preventieve maatregelen als bijvoorbeeld isolatie van woningen.

Overzicht verantwoordelijk wethouders energie en duurzaamheid

Gemeente	Verantwoordelijke wethouders 2022-2026
Mook & Middelaar	Holger Rodoe (VVD)
Gennep	Peter Stevens (CDA)
Bergen	Antoon Splinter (CDA)
Venray	Erik van Daal (Venray Lokaal)
Horst a/d Maas	Thijs Kuipers (D66-Groen Links)
Venlo	Marij Pollux – Linssen (GroenLinks)
Peel & Maas	Erik Nijssen (Lokaal Peel en Maas)
Leudal	Michel Graef (Samen Verder)
Nederweert	Robert ten Kate (CDA)
Weert	Lizbeth Steinbach (D66)
Beesel	Marcel Roelofs (Beeselse Lijst)
Roermond	Jos van Rey (LVR)
Maasgouw	Sjors Blomen (Lokaal Belang)
Roerdalen	Jacqueline Westhelle – Aelen (PvdA – Groen Links)
Echt-Susteren	Hub Meuwissen (PNES – Partij Nieuw Echt-Susteren)

Gemeente	Verantwoordelijke wethouders 2022-2026
Sittard-Geleen	Ivo Tillie (GOB)
Stein	Gina van Mulken – van Lingen (Steins Belang)
Beek	Rob Schwillens, CDA
Beekdaelen	Jan Hermans (Vernieuwingsgroep)
Meerssen	Vanessa de Rond (KIJK!!! – PvdA, Groen Links, D66)
Maastricht	John Aarts (VVD)
Eijsden-Margraten	Mark Gerritsen (EML, Eijsden Margraten Lokaal)
Valkenburg a/d Geul	Niels Dauven (AB, Algemeen Belang)
Gulpen-Wittem	Frans Derksen (Balans Gulpen-Wittem)
Vaals	Juliette Verbeek (Het Alternatief)
Simpelveld	Wiel Schleijpen (Burgerbelangen Simpelveld)
Voerendaal	Ruud Braun (Democraten Voerendaal)
Heerlen	Martin de Beer (VVD/D66)
Brunssum	Merle van Leusden (PvdA)
Landgraaf	Freed Janssen (Gezamenlijke Burger Belangen Landgraaf)
Kerkrade	René van Drunen (PvdA)